

TÜRK
NÜMİSMATİK DERNEĞİ
YAYINLARI

THE TURKISH
NUMISMATIC SOCIETY
PUBLICATIONS

SEVGİ GÖNÜL

HATIRA SAYISI

Hazırlayanlar
HALÛK PERK - HÜSNÜ ÖZTÜRK

Türk Nümismatik Derneği'nin Yayın Organıdır.
Hacı Emin Efendi Sokak No. 7/4 Teşvikiye/İstanbul

Makalelerdeki görüş ve düşünceler yazı sahiplerine aittir.
Yazarların görüşleri Türk Nümismatik Derneği'ni ve Yayın Kurulu'nu bağlamaz.
Yayın Kurulu, yazarların görüşlerini uygun görmeseler de bilimsel tartışmaya vesile
olması sebebiyle yayınlanmasına önem vermişlerdir.
Hatıra sayımızda yer alan yazılar, yazarın ve kaynağın açıkça belirtilmesi koşulu ile
iktibas edilebilir.

YAYIN KURULU

Halûk Perk
Hüsnü Öztürk
Yılmaz İzmirlier

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Halûk Perk – Hüsnü Öztürk

İstanbul - 2005

ISSN 1302 – 3004

Hazırlık ve Baskı

Promat Basım Yayın San. ve Tic A.Ş.

E-5 Karayolu Üzeri Avcılar 34513 İstanbul • Tel: 0.212 690 63 63

www.promat.com.tr

Sevgi Gönül Hatıra Sayısı

 Vehbi Koç Vakfı

katkılarıyla bastırılmıştır.

CANDAROĞULLARI BEYLİĞİ'NE AİT BAZI SİKKELER

Halûk Perk¹ – Hüsnü Öztürk²

Makalemizde yer alan sikkeler küçük bir buluntu olup, maalesef Sn.Celil Ender'in Candaroğulları Beyliği Paraları Kataloğu³ adlı faydalı çalışması yayımlandıktan sonra elimize geçmiştir. Dolayısıyla Sn. Ender'in kitabında yer alamamıştır. Candaroğulları Beyliği tarihinin erken dönemlerine bakıldığında hükümdarların cülus yıllarının ve saltanat sürelerinin pek net olmadığı görülecektir. Makalemize konu olan sikkeler Adil Bey ve Celaleddin Bayezid'a aittir. Adil Bey'in ölüm tarihi bilinmediğinden Celaleddin Bayezid'ın ne zaman tahta geçtiği de net değildir. Sikkeler bu konuyla ilgili yeterli fikir vermese de en azından Sn. Ender'in katalogundaki sıralamanın düzeltilmesi gerektiğini göstermektedirler.

Aşağıda yer alan sikkelerden ilk 18 tanesi katalogda İLH-ANM-F/01 koduyla⁴ yayınlanmış olan tarihsiz ve darp yersiz sikke ile benzer kalıplarla darp edilmişlerdir. Celil Ender bu sikkenin I.Süleyman Bey'in oğlu Emiri Ali Bey'in Gerede ve Bolu hakimî olduğu dönemde İlhanlılar adına kestirdiği düşüncesindedir. Ancak bu sikke katalogda kendinden önce benzeri kodlarla yer alan sikkelerden Sultanın unvanıyla ayırt edilebilmekte olup, "*es-Sultan el-Azam*" unvanı açıkça okunabilmekte ve bu unvanın Adil Bey tarafından sikkelerinde kullanıldığı bilinmektedir. Aşağıda yer alan Sinop'ta 751 tarihinde darp edilmiş sikkelere bakıldığında bunların Adil Bey'in dönemiyle örtüştüğü de görülecektir. 19 ve 20. sikkeler ise daha önce yayınlanmamış olup, arka yüzü itibariyle tamamen farklı bir tip görülmektedir.

21 no'lu sikke ise Sn. Ender'in katalogunda 06-CAN-J/01⁵ koduyla yayınlanan sikkenin bir benzeridir. Katalogda yer alan bir önceki 06-CAN-I/01 kodlu benzeri sikkeye bakıldığında darp yerinin Sinop olduğu görülecektir. Buluntu içinde yer alan sikkelerden darp yerli olanların Sinop olduğu göz önüne alındığında bu sikkenin de Sinop'da darp edildiğini düşünmek pek yanlış olmaz. Sikke Adil Bey'in sikkeleriyle birlikte bulunduğundan Celaleddin Bayezid'in saltanatının başlarına ait olduğu açıktır.

1 Halûk Perk, Türk Nümismatik Derneği Yönetim Kurul Üyesi Yayın Kurul Başkanı, Arkeolojik Eser Koleksiyoncular Derneği Başkanı, Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Görevlisi, hperk@mynet.com

2 Hüsnü Öztürk, Türk Nümismatik Derneği Yayın Kurul Üyesi, husnu.ozturk@gmail.com

3 Ender, Celil; Candaroğulları Beyliği Paraları Kataloğu, İstanbul, 2003

4 Ender, Celil; a.g.e., s.60

5 Ender, Celil; a.g.e., s.137

1. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.73 gr, 13.4/14.3 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.127

ortada:
La ilahe illa'l-lahl
Muhammedunl
Resulu'l-lahl
çevrede:
okunaksız

ortada:
es-Sultanl
el-Azam hullidel
mülkehul
Sinop
çevrede:
senel ahad vel hamsinl seb'a mie

2. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.71 gr, 12.5/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.126

1 no'lu sikke gibi, ancak ön ve arka yüz kalıpları biraz farklı.

3. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.76 gr, 13.5/14 mm.
Halûk Perk Kol.env.nö.128

ortada:
La ilahe illa'l-lahl
Muhammedunl
Resulu'l-lahl
çevrede:
...l Ömerl Alil ...

ortada:
es-Sultanl
el-Azam hullidel
mülkehul
Sinop
çevrede:
senel ahad vel hamsinl seb'a mie

4. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.74 gr, 13/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.129

3 no'lu sikke gibi, ancak ön ve arka yüz kalıpları biraz farklı.

5. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.71 gr, 13/14 mm.
Halûk Perk Kol.env.no. 560

ortada:
La ilahe illa' l-lah!
Muhammedun!
Resulu' l-lah.
çevrede:
Osman! Ömer!
Ebu Bekir! Ali

ortada:
duribel
es-Sultan!
el-Azam hullide!
Sinop
çevrede:
senel ahad! ve hamsin! seb'a mie

6. Gümüş (AR), Sinop?, 751, 0.78 gr, 12 mm.
Halûk Perk Kol.env.no. 561

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
*Osman/ Ömer/
Ebu Bekir/ Ali*

ortada:
*duribel/
es-Sultan?/
el-Azam hullide?/
Sinop?*
çevrede:
senel ahad/ ...

Ön yüz 5 no'lu sikkenin benzeri, arka yüz kalıbı ise oldukça okunaksız hazırlanmış.

7. Gümüş (AR), Sinop, tarih? , 0.63 gr, 13.5/14.4 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.132

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam hullide/
mülkehu/Sino(p)*
çevrede:
duribel Sinop/ ...

8. Gümüş (AR), Sinop, tarih?, 0.67 gr, 12.8/14.4 mm.

Halûk Perk Kol.env.no.131

ortada:

*La ilaha illa' l-lahl
Muhammedunl
Resulu' l-lah*

çevrede: *Ebu Bekir/ Ömer/ ...*

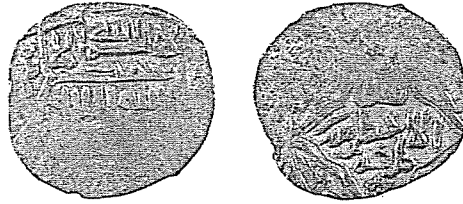
ortada:

*es-Sultanl
el-Azam hullidel
mülkehu*

çevrede: *duribel Sinopl ...*

9. Gümüş (AR), darp yeri yok, tarih?, 0.69 gr, 12/14 mm.

Halûk Perk Kol.env.no. 562

ortada:

*La ilaha illa' l-lahl
Muhammedunl
Resulu' l-lah*

çevrede: *okunaksız*

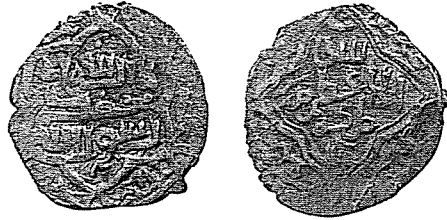
ortada:

*es-Sultanl el-Azam hullidel
mülkehu* "mührü Süleyman"

çevrede: *.../ seb' a mie*

10. Gümüş (AR), Sinop?, 7xx, 0.73 gr, 12.4/13.4 mm.

Halûk Perk Kol.env.no.133

9 no'lu sikke gibi, ön yüz kalıbı biraz farklı.

11. Gümüş (AR), darp yeri yok, 751, 0.74 gr, 12.6/13.8 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.130

ortada:
La ilahe illa' l-lahl
Muhammedunl
Resulu' l-lah
çevrede:
okunaksız

ortada:
es-Sultanl
el-Azam hullidel
mülkehu
çevrede:
senel ihda vel hamsinl seb'a mie

12. Gümüş (AR), darp yeri yok, 750?, 0.72 gr, 12.2/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.135

ortada:
La ilahe illa' l-lahl
Muhammedunl
Resulu' l-lah
çevrede:
okunaksız

ortada:
es-Sultan el-Azaml
halleda' l-lahu mülkehu
çevrede:
senel hamsin?! ...

13. Gümüş (AR), darp yeri yok, 7xx, 0.74 gr, 11.7/12 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.138

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede: *Ömer/ Osman/ ...*

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam halleda' l-lahu*
çevrede: *.../ .../ .../ seb' a mie*

14. Gümüş (AR), darp yeri yok, 750?, 0.73 gr, 11.8/12.1 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.136

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede: *Osman?/ Ali?/ ...*

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam halleda' l-lahu*
çevrede: *senel hamsin?/ ...*

15. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.75 gr, 12.1/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.137

ortada:
La ilahe illa'l-lahl
Muhammedun / Resulu'l-lah
çevrede: okunaksız

ortada:
es-Sultan el-Azaml
halleda'l-lahulmülkehul
çevrede: okunaksız

16. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.72 gr, 12.1/12.8 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.134

ortada:
La ilahe illa'l-lahl
Muhammedun/
Resulu'l-lah
çevrede:
okunaksız

ortada:
es-Sultan el-Azaml
halleda'l-lahul
mülkehul
çevrede:
okunaksız

17. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.74 gr, 12/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no. 563

16 no'lu sikke gibi, ancak ön ve arka yüz kalıpları biraz farklı.

18. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.69 gr, 12.6/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.125

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan el-Azami/
halleda' l-lahu mülkehu*
çevrede:
okunaksız

19. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.70 gr, 12.4/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.124

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan el-Azami/
halleda' l-lahu? mülkehu*
çevrede:
okunaksız

20. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.69 gr, 12/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.564

19 no'lu sikke gibi, ön yüz kalıbı biraz farklı.

21. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.84 gr, 9.6/11.2 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.139

ortada:
*La ilahe illa' l-lah!
Muhammedun!
Resulu' l-lah*
çevrede: *okunaksız*

ortada:
*emir Celali
azze nasruhu*